

Vragen ex. artikel 45 regionale zorg en veiligheid

Zwolle, 12 april 2025

Geacht college van burgemeester en wethouders,

Sinds de decentralisatie in het sociaal domein (2015), wijzigende wet- en regelgeving en de extramuralisering van de geestelijke gezondheidszorg (ggz) en de ambulantisering van de zorg zijn gemeenten in toenemende mate verantwoordelijk voor de (eerste) ondersteuning aan inwoners. Taken nemen al jaren toe, maar budgetten voor de uitvoering van deze taken staan tegelijkertijd ook al jaren sterk onder druk. Kwetsbare inwoners wonen, mede ingegeven door de krapte op de arbeidsmarkt en de (administratieve) scheiding van wonen en zorg, langer zelfstandig en herstellen ook eerder en langer thuis.

Grote steden, zoals Zwolle in deze regio, functioneren daarbij al jaren als 'centrumgemeente'. Deze centrumgemeenten kregen extra geld en taken voor (het coördineren van) de zorg en ondersteuning aan deze kwetsbare inwoners. Het gevolg is dat in de loop der jaren veel - intramurale (24-uurszorg), beschutte en ambulante - voorzieningen in deze gemeenten werden opgebouwd. Regiogemeenten in het 'werkgebied' van een centrumgemeente konden voor aanbod 'leunen' op de centrumgemeente en veel inwoners verhuisden, vaak noodgedwongen door het ontbreken van aanbod, voor ondersteuning bij kwetsbaarheden naar de centrumgemeenten. Centrumgemeenten hebben daardoor een grote aantrekkingskracht. Door de aanwezigheid van voorzieningen aan de ene kant, en door aantrekkelijk (en meer) algemeen aanbod aan de andere kant. De druk is op meerdere gebieden zichtbaar hoog.

Ten aanzien van de ondersteuning aan kwetsbare mensen begint een kanteling te ontstaan. Ingegeven door het rapport 'van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis'¹ van (oud Zwolle wethouder) Erik Dannenberg uit 2015, is de inzet om mensen in een kwetsbare situatie zoveel mogelijk in de eigen omgeving te ondersteunen. Dit past bij de veranderende woonwensen van kwetsbare inwoners om niet langer buiten de samenleving te worden geplaatst, maar onderdeel te zijn van de samenleving. Maar het sluit ook aan bij de wens van veel gemeenten om te komen tot een inclusieve samenleving, waarin zoveel mogelijk mensen zo goed mogelijk kunnen deelnemen aan 'het normale leven'.

Extramuralisering, ambulantisering en de scheiding van wonen en zorg werkt echter alleen als ambulante zorg en ondersteuning goed, dan wel sluitend geregeld is. En hoewel het merendeel van de zorgaanbieders hier zijn uiterste best voor doen, is dat het op dit moment niet. En zo lang dat niet het geval is, staat het op gespannen voet met de draagkracht van een wijk en in sommige gevallen zelfs op gespannen voet met de openbare veiligheid. Want op plekken met veel (woonzorg)voorzieningen of in gebieden waar veel kwetsbare inwoners uitstromen naar reguliere (sociale) huurwoningen (slechts een klein deel van de inwoners verhuist terug naar de gemeente van herkomst) neemt de druk op de leefbaarheid toe. Dit is onder andere het geval in Dieze, Diezerpoort en Holtenbroek.

Op het gebied van leefbaarheid en veiligheid zijn er regelmatig overlastsituaties en incidenten, waarvan sommige ernstig en met grote maatschappelijke onrust tot gevolg. Ook de politie geeft aan erg druk te zijn met zorg gerelateerde meldingen. Tijd die niet ingezet kan worden op andere kerntaakgebieden van de politie.

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=AWYlvnaryms>

Volgens D66 zou het goed zijn als de gemeente Zwolle een groter beroep zou doen op de regiogemeenten, gericht op het opbouwen van voorzieningen zodat kwetsbare inwoners niet langer naar een centrumgemeente trekken, maar in de eigen sociale omgeving kunnen worden opgevangen. Dit sluit ook aan bij de fairshare afspraken over een eerlijke(re) verdeling van de aandachtsgroepen over en binnen gemeenten en het versterken van preventie: het voorkomen dat mensen in de knel komen². Met dat laatste proces wordt met de gemeenten in West-Overijssel op dit moment gesproken over fairshare afspraken.

Dat brengt de fractie van d66 tot de volgende vragen:

- Deel het college de opvatting van D66 dat de draaglast in sommige gebieden en wijken in Zwolle onder druk staat en dat we ervoor moeten waken dat dit (ook in andere) gebieden verder toeneemt?
- Ziet het college mogelijkheden om (op langere termijn) de druk op wijken te verlichten door middel van het spreiden van voorzieningen en corporatiewoningen?
 - o Zo ja, op welke wijze?
 - o Indien nee, waarom niet?
- Deelt het college de opvatting van D66 dat regiogemeenten een bijdrage kunnen leveren aan het eerlijk verdelen van de draaglast en het ontlasten van de druk op centrumgemeente Zwolle als zij lokaal voorzieningen voor kwetsbare inwoners opbouwen?
- In hoeverre wordt op dit moment gestuurd op het opbouwen van lokale voorzieningen in de regiogemeenten?
- Wat is de inzet van de gemeente Zwolle bij de gesprekken over de eerlijke verdeling van aandachtsgroepen in West-Overijssel op lange termijn?
- Deelt het college de mening van D66 dat de politie minder inzet zou moeten hebben op het gebied van zorg gerelateerde meldingen?
- Welke mogelijkheden ziet het college om de politie te ontlasten van de inzet op zorg gerelateerde meldingen?
- Welke maatregelen hoopt het college dat het Rijk neemt om mee te werken aan het oplossen van problematiek op het gebied van zorg en veiligheid?
- Welke pogingen onderneemt het college om hier bij het Rijk op aan te dringen?
- Welke mogelijkheden ziet het college lokaal om (preventief) met de problemen aan de slag te gaan?
- Voert het college, in het kader van mogelijke preventieve maatregelen, gesprekken met woningcorporaties, zorgaanbieders en welzijnspartners?
 - o Zo ja, wat is daarbij de lijn van de gesprekken?
 - o Indien nee, waarom niet?

² <https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/programma-een-thuis-voor-iedereen/documenten/publicaties/2022/05/11/visualisatie-en-tijdlijn-programma-een-thuis-voor-iedereen>